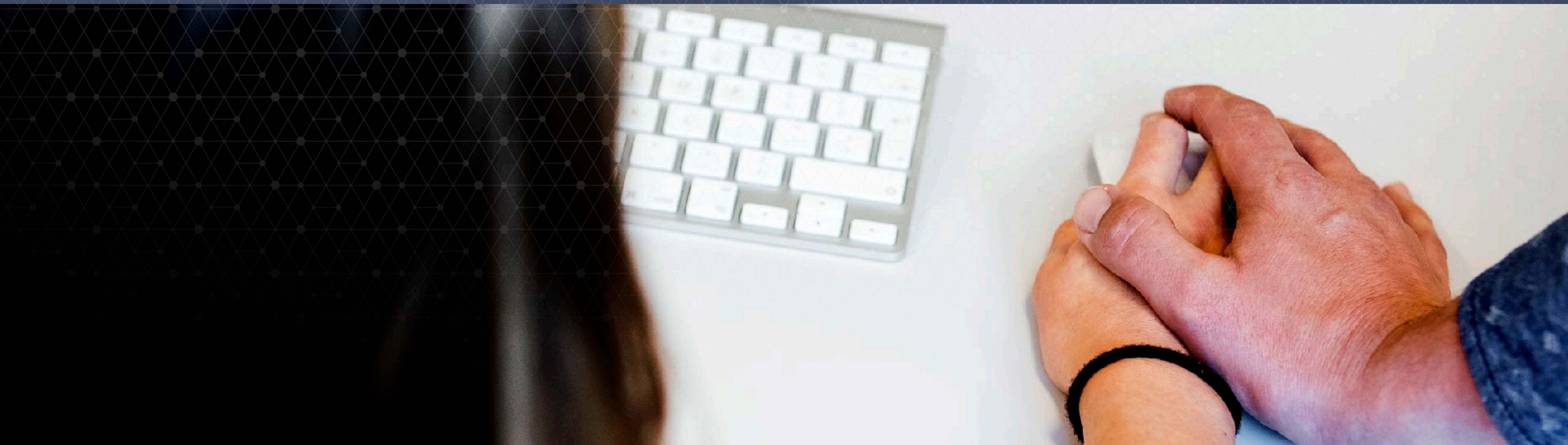

6 oktober 2018
Auteur: Lisette van Vliet

Onderzoek: Een jaar na #MeToo

Samenvatting

Een jaar na #MeToo: vrijwel geen gedragsverandering

Een jaar geleden begon de #MeToo-discussie. Heeft het ons iets opgeleverd? Een meerderheid van de vrouwen (57%) denkt van wel, vooral omdat er nu aandacht is voor seksueel grensoverschrijdend gedrag. Maar als je dit vraagt aan de mannen, zegt slechts vier op de tien (42%) dat we er iets mee opgeschoten zijn. Dat blijkt uit een gewogen peiling van EenVandaag, uitgevoerd onder 21.000 mensen.

Een deel van de ondervraagde mannen geeft aan dat ze het niet terecht vinden dat hun gedrag nu onder een vergrootglas ligt. *"Als het al iets heeft veranderd, is het negatief. Alle mannen zijn voorzichtiger geworden, waar dat in veel gevallen helemaal niet nodig was. Het menselijke, bijvoorbeeld even een schouderklopje, is weg."*

Iets meer gaan nadenken

1 op de 5 (20%) deelnemers geeft aan dat #MeToo ze heeft aangezet tot nadenken over hun eigen gedrag. Uiteindelijk geeft slechts 7% van de ondervraagde mannen en 4% van de vrouwen aan dat ze in het afgelopen jaar minimaal 1 keer hun gedrag hebben aangepast naar aanleiding van de #MeToo-discussie.

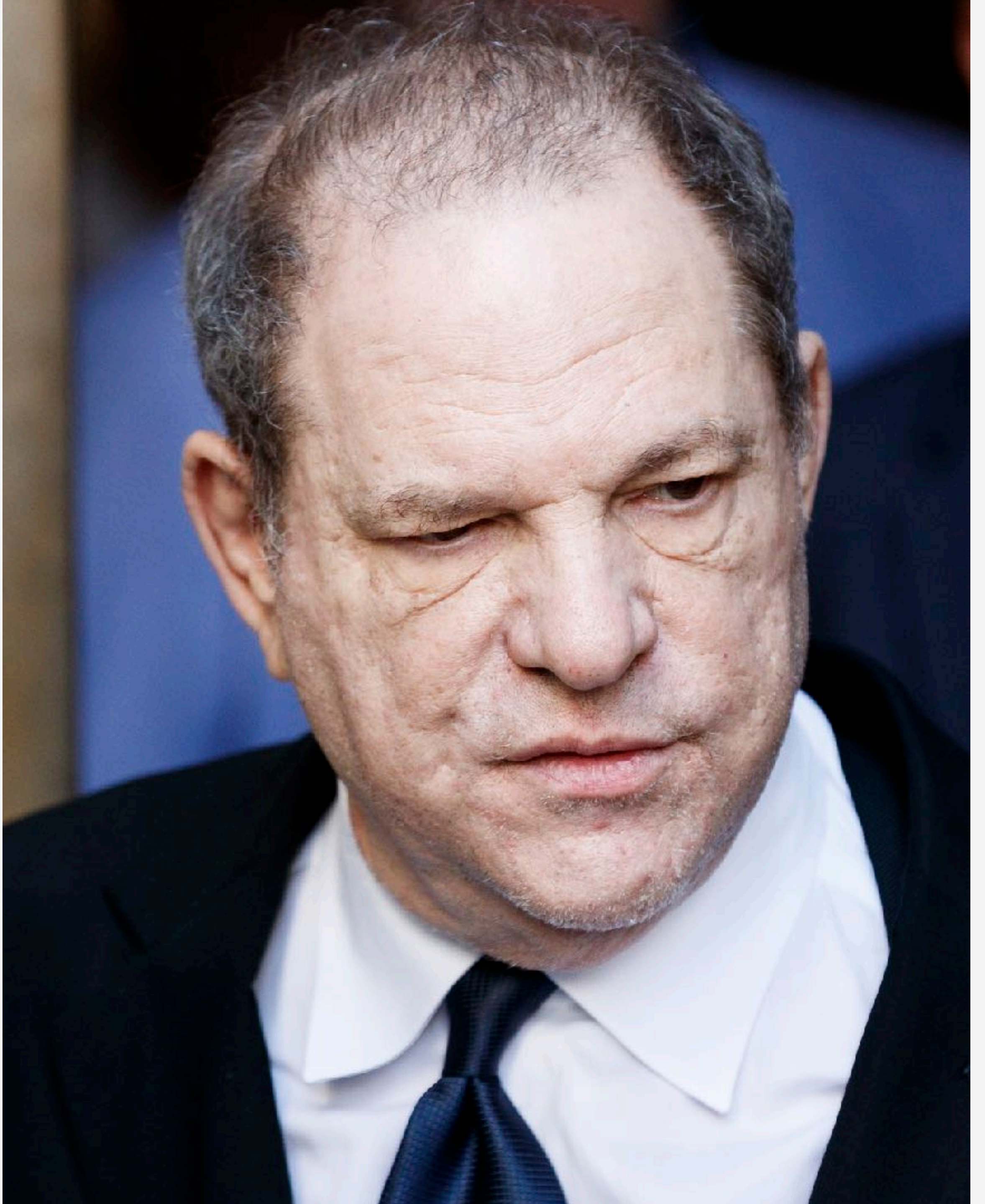
Moe van #MeToo

Waar mannen en vrouwen elkaar wel vinden, is dat zes op de tien (62%) inmiddels een beetje '#MeToo-moe' zijn. De discussie blijft teveel hangen in 'blaming en shaming', zoals iemand zegt: *"Het begon positief, maar begint nu voor mij negatief te worden. Het lijkt door te slaan van bespreekbaar maken naar een soort heksenjacht waarvan ik me soms afvraag of er nog wel iets van waar is."*

Overheid aan zet?

Wie zou dan iets moeten doen om een blijvende verandering teweeg te brengen? De helft (54%) ziet hier in ieder geval geen rol in voor de overheid, een derde wel (34%). Ze denken dan aan verplichte gedragscode voor bedrijven of een voorlichtingscampagne.

Op zaterdag 6 oktober worden deze resultaten gepresenteerd in EenVandaag.

Heeft discussie iets opgeleverd?

Vooral mannen zijn '#MeToo-moe'

Denk je dat deze discussie over #MeToo onze samenleving iets heeft opgeleverd?

Ja, dat denk ik wel: 49%

Nee, dat denk ik niet: 43%

Weet niet / geen mening: 2%

Zijn de gevolgen van de #MeToo-discussie wat jou betreft vooral positief of negatief?

Vooral positief: 36%

Vooral negatief: 42%

Weet niet: 22%

'Het werd tijd dat er in Nederland een maatschappelijke discussie plaatsvindt over seksueel grensoverschrijdend gedrag'

Eens: 66%

Oneens: 20%

Weet niet / geen mening: 14%

'Ik word moe van de MeToo-discussie'

Eens: 62%

Oneens: 29%

Weet niet / geen mening: 9%

Meer vrouwen (57%) dan mannen (42%) denken dat de discussie ons iets heeft opgeleverd. Driekwart van de vrouwen (74%) geeft ook aan dat het tijd werd dat een dergelijke discussie gevoerd werd tegenover 58% van de mannen. Zeven op de tien (70%) mannen geeft aan 'MeToo-moe' te zijn, tegenover de helft (55%) van de vrouwen.

Heeft discussie iets opgeleverd?

Vrouwen blij met aandacht voor grensoverschrijdend gedrag

Wat heeft de discussie ons opgeleverd?

Bij mannen staat 'heksenjacht' in de 50 meest genoemde woorden, vrouwen noemen het het woord 'aandacht' veel.

"Aan de ene kant is het goed die intimidatie aan te pakken maar om hierbij iemand publiekelijk op de schandpaal te zetten slaat weer door. Alleen al de beschuldiging, terecht of onterecht, verwoest al mensen zonder zich verdedigd te kunnen hebben."

"#MeToo heeft voor mannen de 'dreiging van ontmaskering' opgeleverd. Dat is voor die mannen negatief, maar voor de samenleving positief."

"'Iedereen' ziet zichzelf nu als slachtoffer. Ja, ik ben ook een vrouw maar het lijkt wel of niemand elkaar meer aan mag raken."

"De aandacht heeft de maatschappij inzicht gegeven in de hoeveelheid die het voorkomt maar ook de bespreekbaarheid binnen de maatschappij is er denk ik door vergroot."

"Het begon positief, maar begint nu voor mij negatief te worden. Het lijkt door te slaan van bespreekbaar maken naar een soort heksenjacht waarvan ik me soms afvraag of er nog wel iets van waar is."

Omgangsvormen en eigen gedrag

1 op 5 gaan nadenken over eigen gedrag

'Ik merk dat de omgangsvormen in Nederland door de #MeToo-discussie:

...veranderd zijn in positieve zin:	10%
...ongeveer hetzelfde zijn gebleven:	47%
...veranderd zijn in negatieve zin:	26%
Weet niet / geen mening:	17%

'Door de #MeToo-discussie geef ik nu duidelijker mijn grenzen aan'

Eens:	15%
Oneens:	64%
Weet niet / geen mening:	21%

'Door de #MeToo-discussie ben ik gaan nadenken over mijn eigen gedrag'

Eens:	20%
Oneens:	71%
Weet niet / geen mening:	9%

'Door de #MeToo-discussie heb ik mijn eigen gedrag (minstens één keer) aangepast'

Eens:	6%
Oneens:	83%
Weet niet / geen mening:	11%

Een derde van de mannen (32%) heeft het idee dat de omgangsvormen door de #MeToo-discussie in negatieve zin zijn veranderd, tegenover 19% van de vrouwen.

Omgangsvormen en eigen gedrag

'Alles wordt uitvergroot'

Vrouwen:

"Ook al is het uit een (vaak ongegronde) angst voor escalering wanneer het niet verdiend is, veel mannen om mij heen zijn wel voorzichtiger geworden in hun opmerkingen en hun 'grapjes'."

"Ik merk er zelf niet veel van in de praktijk. Maar ik ben blij dat mensen bij zichzelf nagaan hoe zij zich gedragen en of dat wel oké is. Als ook maar een paar personen zich achter de oren gaan krabben en voortaan twee keer nadenken, is dat wat mij betreft al een positief resultaat."

"Veel is niet veranderd in omgangsvormen. Wel in wat acceptabel gedrag is. Eindelijk in de openheid wat dat niet is."

"Ik denk dat er in grote lijnen niets verandert en dat dit een storm in een glas water is. Alleen binnen een kleine groep zal dit een verandering teweeg hebben gebracht."

Mannen:

"Mensen denken 2x na over een schouderklopje, een troostende arm, een plagende tik op de billen, een gewone kus... alles wordt ineens zo uitvergroot en overdreven, gaat eigenlijk ten koste van de daadwerkelijke problemen."

"Niemand durft meer iets. Allemaal bang, want #MeToo. Net als dat niemand meer iets over islam of Zwarte Piet durft te zeggen, want racist."

"Zoals ik al zei, het is heel onverstandig om als man in de nabijheid van een vrouw te zijn zonder dat daar anderen bij zijn. Ze kan zeggen wat ze wil en je wordt meteen in de media verkettert, ongeacht of het waar is of niet."

"Als het al iets heeft veranderd, is het negatief. Alle mannen zijn voorzichtiger geworden, waar dat in veel gevallen helemaal niet nodig was. Het menselijke is weg."

#MeToo op de werkvloer

#MeToo weinig besproken op de werkvloer

De volgende vragen zijn gesteld aan werknemers, N = 5.209

Is er op je werk gesproken over waar de grens ligt wat betreft contact met collega's, naar aanleiding van de #MeToo-discussie? (bv. in een vergadering, per mail of op intranet)

Ja, maar niet heel serieus: 13%
Ja, vrij serieus: 6%
Nee, is niet besproken: 77%
Weet niet / geen mening: 4%

De volgende twee vragen zijn gesteld aan vrouwelijke werknemers, N = 1.735

Heb jij het idee dat mannen in je werkomgeving zich bewuster zijn van hun gedrag naar aanleiding van de #MeToo-discussie?

Ja: 20%
Nee: 53%
Weet niet / geen mening: 27%

Heb jij het idee dat mannen in je werkomgeving hun gedrag hebben aangepast naar aanleiding van de #MeToo-discussie?

Ja: 11%
Nee: 65%
Weet niet / geen mening: 24%

#MeToo op de werkvloer

'Ik wil het niet laten gebeuren'

Mannen:

"Ik geef geen complimentjes meer, ik ben strenger geworden, afstandelijker naar collega's en voer minder persoonlijke gesprekken met collega's."

"Zelf ben ik wel bedachtzamer geworden. Hoewel ik nog niet betrokken ben geweest bij een voorval, wil ik dat ook niet laten gebeuren."

"Een knuffel onder fijne collega's was er en blijft gewoon bestaan: een goed team heet dat!"

"Geroddel op sociale media is geen grond voor beleidswijzigingen. Zeker niet als het uitsluitend gevallen van meer dan 10 jaar geleden betreft of wanneer het gevallen zijn binnen andere organisaties."

"Merk wel dat dat de meeste mensen die ik ken de hele #MeToo-discussie als belachelijke en hoogst irritant beschouwen."

Vrouwen:

"Als mijn collega of ik een flirterig getint grapje maakt, zeggen we '#MeToo'. Ook als grapje. Het is een bekend begrip en hij beseft zich dus denk ik wel dat hij iets zegt wat in de richting van grensoverschrijdend kan gaan. Maar we voelen volgens mij wel van elkaar aan dat dit binnen de perken blijft."

"Collega's gaan heel vrij met elkaar om en daarin is gelukkig niets veranderd maar door de #MeToo-discussie wordt er {denk ik} wel beter nagedacht door de mannen of ze soms niet te ver gaan.."

"Het wordt gemakkelijker benoemd in checkvragen, bijvoorbeeld 'is dit #MeToo gedrag of mag dit?'"

Rol van de overheid in #MeToo-discussie

Geen steun voor '#MeToo-wet'

Vind jij het wel of geen taak van de overheid om seksueel grensoverschrijdend gedrag in Nederland zoveel mogelijk te voorkomen?

Dat is wel een taak van de overheid: 34%

Dat is geen taak van de overheid: 54%

Weet niet / geen mening: 12%

Zou jij het een goed of een slecht idee vinden als de overheid met een landelijke campagne komt om aandacht te vragen voor seksueel grensoverschrijdend gedrag?

Een goed idee: 48%

Een slecht idee: 33%

Weet niet / geen mening: 18%

In Zweden is na aanleiding van de #MeToo-discussie dit jaar de Zedenwet aangepast. Als mensen seks willen, moeten ze nu eerst expliciet aan elkaar om toestemming vragen. Als je dit niet doet, kan er sprake zijn van een strafbaar feit. Ook in Spanje wordt deze wet binnenkort ingevoerd. Met deze wetgeving hopen deze landen verkrachting en seksueel misbruik tegen te gaan.

Ook in Nederland is gesproken over een dergelijke wet. Sommige instanties zijn voorstander: "Met zo'n wet stel je de norm en help je slachtoffers in kwetsbare situaties. Denk ook aan 'grijze' gebieden, wanneer er bijvoorbeeld drank in het spel is of als de slachtoffers zich niet voldoende zouden hebben verzet." Anderen vinden het vooral symboolpolitiek en denken niet dat deze wet in de praktijk zal werken.

Vind jij het een goed of een slecht idee als er in Nederland een wet komt waarin staat dat mensen eerst expliciet toestemming aan elkaar moeten vragen voor ze seks hebben?

Een goed idee: 22%

Een slecht idee: 61%

Weet niet / geen mening: 17%

Vrouwen (40%) zien een grotere rol voor de overheid weggelegd om grensoverschrijdend gedrag zoveel mogelijk te voorkomen dan mannen (27%). Een meerderheid van de vrouwen (58%) is dan ook voor een overheids campagne. Van de mannen is 38% voor een campagne. Ook voor invoering van een wet zijn meer vrouwen (28%) dan mannen (16%).

Deelnemers die aangeven dat het een taak van de overheid is, geven aan dat het vooral een gedeelde taak is van de overheid en de samenleving. Uit zichzelf geven deelnemers aan dat ze een rol voor de overheid weggelegd zien in voorlichting, dat het als grote werkgever zelf bepaald gedrag kan bevorderen, dat de overheid mogelijk bedrijven kan verplichten grenzen te stellen en invloed kan hebben in wat er onderwezen wordt op scholen. Ook zou de overheid ervoor kunnen zorgen dat daders snel gepakt en gestraft worden.

"Voorlichting vanuit centrale overheid geeft in ieder geval de zekerheid dat iedereen dezelfde informatie krijgt."

"In feite is het een taak van zowel samenleving als overheid. In de samenleving of het bedrijfsleven is vaak sprake van een afhankelijkheid waardoor het vaak lastig is die verantwoordelijkheid te nemen. Het is om die reden dat de overheid daarin het voortouw moet nemen."

"De overheid moet het voorbeeld geven en gedragsregels opstellen voor het bedrijfsleven."

"Spotjes hierover en zelf alert op zijn dat het bij overheidspersoneel streng wordt aangepakt."

#MeToo: onderwijs en opvoeding

Al op jonge leeftijd wensen en grenzen bespreken

De volgende vragen zijn alleen gesteld aan deelnemers met één of meer kinderen tot en met 18 jaar, N = 1.748

Graag vragen we je nu of en hoe jij met je kinderen praat over grenzen en wensen. Wensen en grenzen aangeven hoeft niet direct een seksuele lading te hebben, maar gaat vooral om de omgang tussen kinderen. Zo kan je bijvoorbeeld met je kind op jongere leeftijd al praten over wanneer je kusjes geeft, dat je ook 'nee' kan zeggen als je zoiets niet prettig vindt of dat niet ieder kind het fijn vindt als je ze knuffelt.

Vanaf welke leeftijd vind jij dat ouders over het algemeen met hun kind(eren) over dergelijke wensen en grenzen moeten praten? Vanaf:

2 tot en met 4 jaar:	40%
5 tot en met 7 jaar:	21%
8 tot en met 10 jaar:	14%
Ouder dan 10 jaar:	18%
Weet niet / geen mening:	7%

Gezien de leeftijd van je kind(eren): vind jij als ouder dat je voldoende of onvoldoende met je kind(eren) hebt gesproken over wensen en grenzen?

Voldoende:	66%
Onvoldoende:	17%
Weet niet / geen mening:	17%

Vanaf welke leeftijd vind jij dat leraren met kinderen over wensen en grenzen moeten praten? Vanaf:

2 tot en met 4 jaar:	25%
5 tot en met 7 jaar:	24%
8 tot en met 10 jaar:	25%
Ouder dan 10 jaar:	19%
Weet niet / geen mening:	7%

#MeToo: onderwijs en opvoeding

#MeToo weinig besproken tussen ouder en kind

De volgende vraag is alleen gesteld aan ouders met één of meer kinderen tussen de 12 en 18 jaar, N = 2.233

Heb jij met je kind(eren) die 12 jaar of ouder zijn gesproken over de #MeToo-discussie?

Ja, daar hebben we over gesproken:	49%
Nee, daar hebben we niet over gesproken:	49%
Weet niet / geen mening:	2%

Moeders praten eerder en vaker met hun kinderen over wensen en grenzen dan vaders. Ook over de #MeToo-discussie hebben meer moeders gesproken met hun kind van 12 jaar of ouder dan vaders.

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Aan het onderzoek, gehouden van 27 september tot en met 1 oktober, deden 21.267 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Lisette van Vliet: lisette.van.vliet@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit ruim 55.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen. Op de meeste onderzoeken respondeert 60 tot 70 procent van de panelleden.

De resultaten van het EenVandaag Opiniepanel worden gepresenteerd door Gijs Rademaker en Joyce Boverhuis in EenVandaag (ma-za 18:15 uur, NPO1)

